

XIX. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika

6. – 8. svibnja 2014.

osmi (VIII.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pazorno ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pazorno pročitati.
5. Treba pazorno slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom ili crnom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

„Što je lijepa, ča je lipa, / kaj su lepa, navek naša,
rodna polja, kras i more, / od planina do salaša.”
(Josip Prudeus, *Naša povjesnica*)

1. Napiši naslov i vrijeme nastanka:

a) najbogatije ilustrirane hrvatske rukopisne knjige

naslov: _____

stoljeće nastanka: _____

b) najstarije hrvatske inkunabule

naslov: _____

godina izdanja: _____

4

2. Zaokruži uz svaku navedenu tvrdnju točan odgovor.

a) Jezikoslovci ozaljskoga kruga predlagali su da dva narječja (čakavsko i kajkavsko) budu osnovica hrvatskoga standardnog jezika.	točno netočno
b) U 18. stoljeću Hrvati nemaju zajednički hrvatski standardni jezik.	točno netočno
c) Vjekoslav je Babukić u svojoj slovnici „Osnova slovnice slavjanske narječja ilirskoga” normirao standardni jezik na novoštokavskoj osnovici.	točno netočno
d) Novosadski je dogovor održan 17. ožujka 1967.	točno netočno

4

3. Dopuni.

Ilirci su, težeći ujedinjenju govornika ikavskoga, ekavskoga i (i)jekavskoga govora, na mjestu staroslavenskoga jata pisali _____.

1

9

4. Pridruži značajke filološke škole njezinu nazivu tako da uz naziv napišeš slovo. Pazi, jednoj filološkoj školi nećeš pridružiti ni jedno slovo!

<p>a) – zalaže se za književni jezik utemeljen na ikavskoj govornoj tradiciji</p> <p>– zalaže se za starija slovopisna rješenja</p> <p>– predstavnik: Ante Kuzmanić</p>
<p>b) – nastavlja jezikoslovne ideje iliraca</p> <p>– čuva starije padežne nastavke</p> <p>– zalaže se za čvršću povezanost s književnom baštinom</p> <p>– predstavnik: Adolfo Veber Tkalčević</p>
<p>c) – zalaže se za izjednačavanje narodnoga i književnoga jezika</p> <p>– zalaže se za štokavsko narječje i (i)jekavski govor</p> <p>– predstavnik: Ivan Broz</p>

___ riječka filološka škola
___ škola hrvatskih vukovaca
___ zadarska filološka škola
___ zagrebačka filološka škola

3	
---	--

5. Zaokruži dvije točne tvrdnje o Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

U Deklaraciji se traži:

- a) otpis knjiga tiskanih ćirilicom
- b) unošenje odredbe o ravnopravnosti četiriju književnih jezika u Ustav SFRJ
- c) učvršćivanje Novosadskoga dogovora
- d) uporaba nacionalnoga imena jezika.

2	
---	--

5	
---	--

6. Zaokruži prvo slovo onih riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

na mrežnoj se stranici ministarstva kulture republike hrvatske može pročitati da su na jednom od zasjedanja UNESCO-a potvrđene četiri obljetnice koje je ministarstvo predložilo. jedna je od njih obilježavanje dvjestote godine rođenja ivana mažuranića.

ivan je mažuranić jedna od najznačajnijih ličnosti hrvatskoga narodnog preporoda. taj je ilirski književnik, političar i pravnik rodom iz novog vinodolskog. rodom je gradiću posvetio prve stihove: „vinodolski dolče, da si zdravo”. iako čakavac, na štokavskome je 1835. pozdravio izlaženje „danice” pjesmom „primorac danici”. kao uglednu pjesniku matica ilirska povjerila mu je pisanje dopune epa „osman” dubrovčanina ivana gundulića. glavno je mažuranićevo književno djelo „smrt smail-age čengića” objavljeno 1846. u godišnjaku „iskra”. u njemu je opjevan stvarni događaj kojim je upozorio tadašnju europu na nemar prema zbivanjima na njezinu slavenskom jugu.

danas u lijepoj našoj nije rijetka osnovna škola njegova imena, a na zagrebačkom zrinjevcu postavljena je bista bana pučanina.

(prema natuknici *Hrvatske enciklopedije*)

6	
---	--

7. Dopuni rečenice pravilnim oblikom zadanoga naziva. Pazi na uporabu velikoga i maloga početnog slova.

- SVETA LUCIJA
- a) Običaj je posijati božićnu pšenicu na _____.
 - b) Zaštitnica je vida _____.
 - c) Bašćanska je ploča nađena u crkvi _____.
 - d) Nad crvenim se krovom _____ uzdiže zvonik.

4	
---	--

10	
----	--

8. Podertaj pogrešno napisane riječi.

Noćni vjetrić njiše koljevčicu od svijetle mjesečine. Mliječna se riječica izljujeva po lišću mlađahne džurđice. Smeđkasti čuk priguši huk izenađen anđeoskom ljepotom krijesnice.

2	
---	--

9. Preoblikuj rečenicu neupravnoga govora u upravni.

Marija me jučer pitala jesam li pročitala knjigu „Prosjak Luka” i imam li vremena s njom o knjizi razgovarati.

2	
---	--

10. Razvrstaj u tablicu riječi prema zadanim vrstama. (Pazi, riječ koja se ponavlja dva puta, treba biti i dva puta napisana u tablici.)

Ako se pogleda oko trkališta, vidi se da je sve zbijeno. I napokon, eto tako željena časa.

(prema djelu *Alkar* Dinka Šimunovića)

imenice	
zamjenice	
pridjevi	
glagoli	
prilozi	
prijedlozi	
veznici	
čestice	

4	
---	--

8	
---	--

11. Prepiši podcrtane priloge tako da ih razvrstaš prema vrsti riječi na koju se odnose.

Naoko krhki dječak dobro je podnosio naporno uspinjanje, a mnogo su snažniji od njega lako posustajali obeshrabreni strminom.

a) prilozi koji se odnose na glagole: _____

b) prilozi koji se odnose na imenske riječi: _____

2	
---	--

12. Označi padež uobičajenom kraticom (N, G, D, A, V, L, I) iznad sklonjivih (imenskih) riječi.

Prva je išla glazba udarajući borbeno koračnicu, a za njom krasni cetinski momci sa svojim

harambašom u dvoredu, s puškama na ramenu, držeći cijev u desnoj ruci, a kundak iza leđa.

(prema djelu *Alkar* Dinka Šimunovića)

3	
---	--

13. Izvedi zbirne imenice.

a) prut _____

b) student _____

c) dojenče _____

d) šiba _____

2	
---	--

7	
---	--

14. Podertaj imenicu koja ne pripada nizu.

grablje, naočale, vrata, groblje, škare

1	
---	--

15. Prepiši rečenicu tako da pridjeve napišeš u komparativu.

Častan će čovjek lako naći dobar put u životu iako je koraćanje njime teško i zahtijeva gibak um i vruće srce.

3	
---	--

16. Prepiši neodređene pridjeve (pridjeve imenične sklonidbe).

Sjećam se toga dobrog i plemenitog dječaka koji je na Petrovu trgu brzo pronašao izgubljena psa.

2	
---	--

17. Napiši podcrtane zamjenice u nominativu.

- a) Ni za koga na svijetu ne bih to učinio. _____
- b) Nemoj mi to govoriti! _____
- c) Vide nas, ali ne čuju. _____
- d) Čime si napisao tu rečenicu? _____

4	
---	--

10	
----	--

18. a) Prepiši rečenicu tako da perfekt zamijeniš aoristom.

Dječak je čuo prijateljev smijeh krećući se prema njemu i sasvim je živnuo kad ga je vidio uz vatru.

3	
---	--

b) Prepiši rečenice tako da prezent zamijeniš aoristom ili imperfektom.

Veseli jezičci plamte u vatri, a uokolo se prostire tiha tama. Uskoro u njoj iskre zaplešu vatreni ples.

3	
---	--

19. Pridruži slova s nazivima glagolskih oblika onim rečenicama na koje se odnose.

(Pazi, jedna je rečenica suvišna!)

- a) kondicional prvi i prezent ___ Uzmi ju, sinko, s blagoslovom, ako je i siromašna.
- b) imperativ i prezent ___ Što bi nama trebalo blaga Lucina kad ga imamo dosta.
- c) aorist i pluskvamperfekt ___ Neka im njihov Rašica bude zadovoljan posve.
- ___ Tako rekoše jer bijahu poznavali sinovu narav.

(prema djelu *Alkar* Dinka Šimunovića)

3	
---	--

20. Odredi službu podcrtanih zamjenica.

- a) Sestra mi ima dugu kosu. _____
- b) Hoćeš li mi dati poljubac? _____
- c) Rekao je što treba činiti, ali mi to nismo dobro shvatili. _____

3	
---	--

12	
----	--

21. Prepiši rečenicu tako da one pridjevne attribute koje možeš zamijeniš značenjski istovrijednim imeničnim (imeničkim) atributom.

Pod školskim se krovom pokraj Anine učionice pojavilo lastavičje gnijezdo.

2	
---	--

22. Prepiši rečenične dijelove zadane rečenice.

Za takvih bi ljetnih večeri dolje, pod selom Beglukom, Salko čeznuo za Martom.

(prema djelu *Alkar* Dinka Šimunovića)

predikat: _____

subjekt: _____

priložne oznake mjesta: _____

priložna oznaka vremena: _____

neizravni objekt: _____

pridjevni atributi: _____

apozicija: _____

4	
---	--

23. Preoblikuj jednostavnu proširenu rečenicu u višestruko složenu tako da podcrtane skupove riječi zamijeniš odgovarajućim surečnicama.

Slajući drva na hrpu u dvorištu, umorio se od jednolična posla.

2	
---	--

8	
---	--

24. Prepiši zadane zavisne surečenice iz višestruko složene rečenice.

Dok su ležali ispruženi u hladu vrba uz Cetinu, tim se momcima ono polje činilo cio svijet u kojemu su oni gospodari toga prostora, zato su, ne misleći baš pravo ni o čem, govorili koješta da skrate taj dugi ljetni dan ako ikako mogu.

(prema djelu *Alkar* Dinka Šimunovića)

a) **pogodbena:** _____

b) **namjerna:** _____

c) **atributna:** _____

3	
---	--

25. Podcrtaj sve jednosložne riječi.

sat, strast, lijep, nije, Sven, Iva

1	
---	--

26. Podcrtaj uljeze među nenaglasnicama.

me, ih, što, ćete, i, ako, ne, ja, nam, li, su, se

2	
---	--

27. Zaokruži slovo ispred rečenice koja u hrvatskome standardnom jeziku nije pravilno uporabljena.

a) U prostrano stražnje dvorište ušli su njegovi zabrinuti roditelji.

b) U prostrano stražnje dvorište su ušli njegovi zabrinuti roditelji.

c) U prostrano su stražnje dvorište ušli njegovi zabrinuti roditelji.

1	
---	--

28. Napiši naglaske istaknutim riječima.

Mirna će **noć** zlatnim nitima **ispredati san** usnulim **djevojčicama**.

4	
---	--

11	
----	--

29. a) Podcrtaj riječ u kojoj ima najviše zvonačnika (sonanata).

njihaljka, vrtuljak, klackalica, tobogan

b) Ispiši iz zadane riječi sve bezvučne suglasnike.

potočnica _____

2	
---	--

30. Napiši sve glasovne promjene provedene u navedenim riječima.

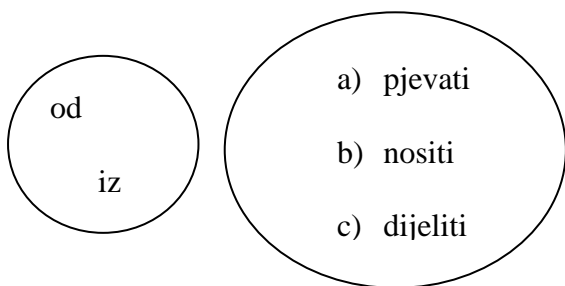
a) pedeset _____

b) rukovodioca _____

c) izlasci _____

3	
---	--

31. Napiši glagole nastale prefiksalsnom tvorbom tako da svaki zadani glagol povežeš s oba predmetka.

a) _____, _____

b) _____, _____

c) _____, _____

3	
---	--

32. Imenuj podcrtane tvorbene sastavnice.

a) nerazuman _____

b) suncobran _____

c) splitski _____

3	
---	--

11	
----	--

33. a) Podcrtaj istopisnice u zadanim rečenicama.

Voljeli su ljeto provoditi u gori.

U kaminu gori pa nam je toplo.

1	
---	--

b) Napiši rečenice tako da podcrtane riječi zamijeniš sličnoznačnicama. Pripazi, sadržaj rečenica ne smije se mijenjati.

Voljeli su ljeto provoditi u gori.

U kaminu gori pa nam je toplo.

2	
---	--

34. Zamijeni podcrtane riječi suprotnicama (antonimima).

Srca bogatija za lijepu riječ Petar je brzo koračao naprijed.

2	
---	--

35. Napiši kojim su narječjem i kojim govorom pisani zadani tekstovi.

a)	Još čuda tega pasat moran,	Ma preši mi ni,
	I drito i strmo,	Pobeć mi neće.
	I lepo i grdo,	Aš život čeka na mane
	I pomalo i brzo.	I ki zna ča pripravil mi je!

(učenički rad)

narječje: _____ **govor:** _____

b) Svi bi se razišli i put pod noge, svak svojoj kući. Pravili su se da uče i bojali se šta će bit kad mater i ćaća dođu doma. Baba bi maloj Mirici za posluh dala mlika i Jadro napolitanke iz ormara šta su vonjale na naftalinu ka i njena roba. Ostali bi se grizli od zavisti...

4	
---	--

(učenički rad)

narječje: _____ **govor:** _____

9	
---	--